

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра криміналістики

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЕКСПЕРТИЗИ»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків – 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Криміналістичні експертизи» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 22 с.

Розробники:

Шепітько Валерій Юрійович, завідувач кафедри, доктор юридичних наук,
професор;

Білоус Василь Васильович, доцент, кандидат юридичних наук, доцент;
Демидова Євгенія Євгеніївна, доцент, кандидат юридичних наук, доцент;
Мусієнко Олег Леонідович, доцент, кандидат юридичних наук, доцент;
Баранчук Василь Васильович, асистент, кандидат юридичних наук;
Латиш Катерина Володимирівна, асистент, кандидат юридичних наук;
Яремчук Вікторія Олегівна, асистент, кандидат юридичних наук, доцент;

Затверджено на засіданні кафедри криміналістики

(протокол № 14 від 23 червня 2021 р.)

Завідувач кафедри – Шепітько Валерій Юрійович, доктор юридичних наук,
професор

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	11
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	11
5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання	13
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	15
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної Форми навчання.....	16
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	16

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Криміналістичні експертизи» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС - 4,0	Галузь знань – 08 «Право»	за вибором студента
Кількість модулів – 2		Рік підготовки: 2022
Загальна кількість годин - 120	Спеціальність – 081 «Право»	семестр
		2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи студента - 6-8.	Рівень освіти – другий (магістерський)	Лекції
		20 год.
		Практичні/ семінарські заняття
		20 год.
		Самостійна робота
		80 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)

Мета навчальної дисципліни «Криміналістичні експертизи» формування високого рівня знань щодо основних наукових, методичних, організаційно-тактичних та процесуальних положень щодо призначення та проведення криміналістичних експертиз та практичних навичок їх застосування.

Завдання:

- формування концептуальних знань з організації та провадження криміналістичних експертиз;
- опанування механізмом взаємодії слідчого (суду, адвоката та інших суб'єктів) з судовими експертами, спираючись на знання кримінального процесуального, адміністративного процесуального, цивільного процесуального, господарського процесуального права;
- набуття знань та практичних навичок щодо особливостей призначення та проведення різних видів криміналістичних експертиз;

- формування умінь та навичок оформлення матеріалів для призначення криміналістичних експертиз, оцінки висновку, а також здійснення його критичного та системного аналізу, виявлення експертних недоліків і помилок у тексті висновку.

Пререквізити: публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці; приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці; порівняльне правознавство.

Кореквізити: публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці; приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці; порівняльне правознавство.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН – 1.	Демонструвати знання і розуміння наукових засад та сучасних можливостей провадження криміналістичних експертиз.
РН – 2.	Виявляти проблеми у правовому регулюванні призначення та проведення криміналістичних експертиз і пропонувати способи їх вирішення з використанням наявних теоретичних і прикладних знань відповідно до принципів захисту прав людини і її основоположних свобод.
РН – 3.	Дискутувати зі складних правових проблем щодо організації та провадження криміналістичних експертиз.
РН – 4.	Демонструвати знання та розуміння процесуальних та організаційних засад призначення та проведення криміналістичних судових експертиз з урахуванням специфіки їх предмета і методів експертного дослідження.
РН – 5.	Надавати консультації щодо можливостей різних видів криміналістичних експертиз, з питань їх організації та провадження.

PH – 6.	Використовувати експертну термінологію у процесі професійної діяльності.
PH – 7.	Вживати організаційно-правові заходи щодо дотримання прав і основних свобод людини під час призначення та проведення криміналістичних експертиз.
PH – 8.	Аналізувати факти дотримання принципів судової експертизи при ознайомленні з текстом висновку експерта.
PH – 9.	Здатність демонструвати знання і розуміння процесу експертного дослідження криміналістичної експертизи та його основних стадій.
PH – 10.	Генерувати нові ідеї та використовувати інформаційні технології для вдосконалення законодавства, що здійснює нормативно-правове регулювання судово-експертної діяльності.
PH – 11.	Характеризувати предмет, методи та завдання різних видів криміналістичних експертиз.
PH – 12.	Демонструвати навички організації та призначення криміналістичних експертиз;
PH – 13.	Демонструвати здатність формулювати питання експертам різних експертних спеціальностей.
PH – 14.	Демонструвати навички підготовки проектів постанов про призначення різних видів криміналістичних експертиз.
PH – 15.	Застосовувати набуті знання для висунування експертних версій та формулювання експертних прогнозів методами моделювання та реконструкції.
PH – 16.	Здійснювати планування послідовності призначення кількох експертиз та правильно визначати вид судової експертизи;
PH – 17.	Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз результатів експертного дослідження.
PH – 18.	Демонструвати навички виявлення недоліків і помилок у тексті висновків криміналістичних експертиз.

РН – 19.	Аналізувати змістовне наповнення стадій призначення та проведення криміналістичних експертиз, визначати процедурні рішення, що ухвалюються на кожній стадії.
РН – 20.	Використовувати інформаційні технології і бази даних для професійної діяльності суб'єктів судової експертизи.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК1.1. Здатність вирішувати проблеми інноваційного характеру.
- ЗК1.2. Здатність оцінювати та підтримувати якість результату професійної і соціальної діяльності.
- ЗК1.3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.
- ЗК1.6. Здатність до безпосередньої самоосвіти та самовдосконалення.

Спеціальних компетентностей:

- СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.
- СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.
- СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.
- СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння

особливостей практики їх застосування.

СК12. Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

СК 15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

СК1.1. Здатність аналізувати механізми оцінки ефективності юридичної практики за напрямками (галузями) юридичної діяльності.

СК1.5. Здатність вирішувати колізійні проблеми правового регулювання суспільних відносин.

СК1.6. Здатність демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів (правотворчості, законодавчої техніки, техніки створення корпоративних актів, юридичних документів, систематизації юридичних актів, юридичного письма та юридичної термінології тощо).

Програмних результатів навчання:

ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

ПРН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПРН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

ПРН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення

та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

ПРН 1.1. Визначати індикатори якості й ефективності юридичної практики.

ПРН 1.5. Демонструвати знання та розуміння механізму подолання правових колізій в правозастосовній практиці.

ПРН 1.6. Демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів в дискурсі правової епістемології та юридичної практики.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальні положення провадження криміналістичних експертиз.

Сутність криміналістичної експертизи. Поняття криміналістичної експертизи. Відмінності криміналістичної експертизи від інших судових експертиз. Предмет і об'єкти криміналістичної експертизи. Завдання криміналістичної експертизи. Зв'язок криміналістичної експертизи з іншими видами судових експертиз. Види криміналістичних експертиз. Поняття первинної, додаткової, повторної, комісійної та комплексної криміналістичної експертизи. Сучасні можливості провадження криміналістичних експертиз.

Оформлення матеріалів для призначення криміналістичної експертизи. Підготовка об'єктів для експертного дослідження. Підбір зразків для порівняльного дослідження. Визначення експертних завдань. Формулювання запитань експерту. Особливості оформлення матеріалів при призначенні додаткової, повторної, комісійної та комплексної криміналістичної експертизи.

Організація проведення криміналістичних експертиз. Визначення експертної установи. Функції керівника експертної установи при надходженні матеріалів на первинну, додаткову, повторну, комісійну та комплексну експертизи. Компетенція та компетентність експерта-криміналіста, його права

обов'язки, та відповідальність. Міжнародне співробітництво в галузі судової експертизи.

Судово-експертне дослідження. Стадії експертного дослідження. Попереднє дослідження, детальне дослідження, оцінка результатів дослідження і формулювання висновків. Поняття і структура попереднього дослідження об'єктів експертизи. Роздільне дослідження: поняття, сутність, значення. Порівняльне дослідження. Поняття та значення експертного експерименту, випадки обов'язкового його проведення. Методи та методика експертного дослідження. Інформаційне та науково-технічне забезпечення проведення криміналістичних експертиз.

Висновок експерта-криміналіста. Сутність, структура та зміст висновку криміналістичної експертизи. Форми і види висновків. Оцінка висновку криміналістичної експертизи. Поняття та види експертних помилок. Експертні помилки і неправдивий висновок експерта. Способи виявлення експертних помилок та шляхи їх усунення. Рецензування висновків експерта.

Модуль 2. Призначення та проведення окремих видів криміналістичних експертиз.

Трасологічні експертизи. Сутність та види трасологічних експертиз. Предмет, об'єкти та завдання трасологічних експертиз. Дактилоскопічна експертиза. Експертиза слідів ніг людини, її взуття, шкарпеток, панчіх. Експертиза слідів рукавичок, одягу людини, слідів пошкоджень на об'єктах, слідів нашарувань на об'єктах. Експертиза слідів ніг (лап) тварини. Експертиза знарядь, агрегатів, інструментів, холодної зброї і залишених ними слідів. Ідентифікація цілого за частинами. Експертиза слідів знаряддя та інструментів. Експертиза слідів транспортних засобів. Експертиза замикальних та контрольних засобів. Експертиза слідів поділу цілого на частини. Експертиза рельєфних знаків на металі, пластмасі та інших матеріалах. Експертиза вузлів та петель. Підготовка матеріалів для провадження трасологічних досліджень. Питання, що вирішуються трасологічними експертизами. Методика проведення трасологічних експертиз.

Експертиза зброї слідів і обставин її використання. Сутність та види експертизи зброї слідів і обставин її використання. Предмет, об'єкти та завдання експертизи зброї слідів і обставин її використання. Підготовка об'єктів для проведення дослідження. Правила поводження зі зброєю та босприпасами. Дослідження вогнепальної зброї та бойових припасів до неї. Дослідження слідів зброї, слідів пострілу та ситуаційних обставин пострілу. Дослідження холодної зброї. Дослідження зброї з некінетичним принципом ураження. Дослідження гранатометів та ствольної артилерійської зброї. Дослідження ракетно-реактивної зброї. Методика проведення експертизи зброї слідів і обставин її використання.

Лінгвістична експертиза мовлення. Сутність та види лінгвістичної експертизи мовлення. Предмет, об'єкти та завдання лінгвістичної експертизи писемного мовлення. Предмет, об'єкти та завдання лінгвістичної експертизи усного мовлення. Особливості відібрання зразків для проведення експертизи та вимоги, які до них пред'являються. Методика проведення лінгвістичної експертизи мовлення.

Почеркознавча експертиза. Предмет, об'єкти та завдання почеркознавчої експертизи. Підготовка матеріалів для почеркознавчого дослідження. Види зразків для порівняльного дослідження. Вимоги, які пред'являються до об'єктів судово-почеркознавчого дослідження. Методика проведення почеркознавчої експертизи.

Технічна експертиза документів. Поняття техніко-криміналістичного дослідження документів. Види технічної експертизи документів. Експертиза реквізитів документів. Експертиза друкарських форм. Експертиза матеріалів документів. Предмет та об'єкти дослідження. Особливості відібрання зразків для проведення експертизи та вимоги, які до них пред'являються. Методика проведення технічної експертизи документів.

Експертиза голограм, відео-, звукозапису. Сутність експертизи голограм, її предмет та об'єкти дослідження. Завдання експертизи голограм. Методика проведення експертизи голограм.

Експертиза відео-, звукозапису. Сутність експертизи відео-, звукозапису. Предмет та об'єкти експертизи відео-, звукозапису. Завдання експертизи відео-, звукозапису. Зразки для порівняльного дослідження та вимоги, які до них пред'являються. Методика проведення експертизи відео-, звукозапису.

Експертиза матеріалів, речовин та виробів. Види експертизи матеріалів, речовин і виробів (лакофарбових матеріалів і покриттів; полімерних матеріалів; волокнистих матеріалів; нафтопродуктів і пально-мастильних матеріалів; скла, кераміки; наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів; спиртовмісних сумішей; ґрунтів; металів і сплавів та виробів з них; наявності шкідливих речовин (пестицидів) у навколишньому середовищі; речовин хімічних виробництв та спеціальних хімічних речовин; харчових продуктів; сильнодіючих і отруйних речовин). Об'єкти та завдання криміналістичної експертизи матеріалів, речовин і виробів. Особливості підготовки матеріалів та призначення криміналістичної експертизи матеріалів, речовин і виробів. Питання, що вирішуються криміналістичною експертизою матеріалів, речовин і виробів. Методика проведення експертизи матеріалів, речовин і виробів.

4.Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ.				
1.		Тема 1. Поняття та види криміналістичних	10	2	-	8

		експертиз, їх місце в системі судових експертиз.				
2.		Тема 2. Нормативно-правове регулювання призначення та проведення криміналістичних експертиз.	12	2	2	8
3.		Тема 3. Криміналістична експертиза: стадії, науково-технічні засоби і технології.	12	2	2	8
4.		Тема 4. Висновок криміналістичної експертизи: види, структура та зміст. Оцінка висновку експерта.	12	2	2	8
		<i>Разом</i>	46	8	6	32
		Модуль 2. ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ.				
5.		Тема 1. Трасологічні експертизи: види, експертна методика.	14	2	4	8
6.		Тема 2. Експертиза зброї слідів і обставин її використання: види, експертна методика.	12	2	2	8
7.		Тема 3. Лінгвістична експертиза мовлення: види, експертна методика.	12	2	2	8
8.		Тема 4. Почеркознавча експертиза: експертна методика.	12	2	2	8
9.		Тема 5. Технічна експертиза документів: види, експертна методика. Експертиза голограм, відео-, звукозапису.	12	2	2	8
10.		Тема 6. Експертиза матеріалів, речовин та виробів: види, експертна методика.	12	2	2	8
		<i>Разом</i>	74	12	14	48

		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	20	20	80

5. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Криміналістичні експертизи» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Видами поточного педагогічного контролю є:

1. Тематичний (який передбачає систематичне, регулярне оцінювання: активності роботи та якості відповідей студентів на практичних заняттях за кожною темою, рівня розв'язання ситуаційних завдань, активності участі у дискусіях тощо; активності участі студентів у виконанні практичної частини лабораторних робіт; якості виконання та оформлення результатів проведених лабораторних робіт; якості результатів самостійної роботи студентів; якості виконання контрольних завдань, тестів тощо). У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за десятибальною шкалою (0, 2, 4, 6, 8, 10);

2. Рубіжний (періодичний): модульний. Здійснюється наприкінці розгляду кожного відповідного тематичного блоку (Модулю).

Фонди оціночних засобів для проведення поточного контролю успішності студентів включають:

- ситуаційні завдання для практичних занять (кейс-вимірювачі);
- лабораторні роботи;
- контрольні запитання до тем практичних занять;
- завдання для роботи зі зразками та колекціями процесуальних документів (постановами, експертними висновками);
- завдання щодо відпрацювання навичок використання окремих науково-технічних засобів та їх комплектів;
- завдання до проведення ділових ігор;

- завдання для самостійної роботи;
- перелік основної та додаткової літератури для самостійного вивчення та аналізу;
- перелік нормативно-правових актів;
- тематика науково-дослідної роботи студентів.

Порядок формування оцінок за дисципліною:

Оцінювання за результатами поточного контролю здійснюється за бально-рейтинговою системою в такому порядку:

Модуль №1 – від 0 до 50 балів;

Модуль №2 – від 0 до 50 балів;

Кількість балів за кожен модуль визначає рівень сформованих компетентностей за результатами засвоєння матеріалу відповідного змістовного модуля і формується на підставі комплексного оцінювання: активності та якості роботи студентів на практичних заняттях, активності участі у виконанні практичної частини лабораторних робіт, якості викладення та оформлення їх результатів, результатів опрацювання додаткових питань, вивчення конспектів лекцій, нормативно-правових актів, основної та додаткової літератури, результатів самостійної роботи студентів та ін.

Загальна максимальна кількість балів за результатами поточного педагогічного контролю складає 100 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік. Мінімальна кількість балів для отримання заліку – 60

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів навчальної дисципліни «Криміналістичні експертизи» для здобувачів вищої освіти денної форми навчання при підсумковому контролі у формі заліку:

Поточний контроль	Самостійна робота студентів	Підсумкова оцінка знань (залік)
-------------------	-----------------------------------	---------------------------------------

Модуль № 1	Модуль № 2		
п/з,	п/з		
max 50	max 50	max 0	max 100

6. Критерії оцінювання результатів навчання:

Рівень оцінювання знань	Розрахункова шкала знань	Критерії оцінювання знань
Відмінно-типовий рівень	10	Студент має глибокі міцні і системні знання з теми. Виявляє високу активність роботи на занятті, приймає участь в обговоренні основних та додаткових питань, вирішенні практичних завдань. Приймає активну участь у виконанні лабораторних робіт. Вміє застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач. Будує відповідь логічно, послідовно, розгорнуто, використовуючи спеціальну термінологію. Здатен опрацьовувати та застосовувати нормативні акти.
Добрий рівень	8	Студент має ґрунтовні знання, вміє застосовувати їх на практиці, але може допустити неточності, окремі помилки в формулюванні відповідей, також недостатньо вміє самостійно обґрунтувати та інтерпретувати результати, не може вийти за межі теми. Має певні складнощі при застосуванні нормативних актів, самостійно вирішує практичні завдання з 1-2 помилками
Задовільний рівень	6	Студент має прогалини в знаннях з теми. Надає неповні відповіді й допускає помилки при розв'язанні завдань. Має складнощі при застосуванні нормативних актів та визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання.
	4	Студент має фрагментарні знання з теми або відсутність таких знань. Не обґрунтовує відповіді за темою заняття, допускає істотні помилки при розв'язанні завдань. Пасивність у роботі на практичних заняттях. Не володіє навичками застосування нормативних актів.
Пороговий рівень	2	Теоретичний матеріал з тем відповідного блоку не засвоєний взагалі; практичні та лабораторні заняття виконані з суттєвими помилками, не в повному обсязі; відсутні практичні навички за темами відповідного блоку.

Незадовільний рівень	0	Студент відсутній на занятті
----------------------	---	------------------------------

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : затв. наказом МЮ України від 08.10.1998 р. № 53/5. *Офіційний вісник України*. 2013. № 3. Ст. 91. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>.

2. Інструкція про поведження з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах Національної поліції України та підрозділах Експертної служби

Міністерства внутрішніх справ України: затв. наказом МВС України від 19.08.2019 № 691 . *Офіційний вісник України*. 2019. № 80. Ст. 2753. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1081-19#Text>.

3. Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів: затв. наказом МЮ України від 03.03.2015 № 301/5. *Офіційний вісник України*. 2015. № 17. Ст. 468. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15#Text> .

4. Положення про Експертно-кваліфікаційну комісію МВС та порядок проведення атестації судових експертів Експертної служби : затв. наказом МВС України від 21.09.2020 № 675. *Офіційний вісник України*. 2021. № 5. Ст. 293. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0022-21#Text>.

5. Положення про експертно-кваліфікаційну комісію Служби безпеки України та атестацію судових експертів : затв. наказом ЦУ СБ України від 24.12.2014 № 855. *Офіційний вісник України*. 2015. № 9. Ст. 255. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0044-15#Text>.

6. Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України : затв. наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343. *Офіційний вісник України*. 2015. № 92. Ст. 342. – Режим доступу: – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15#Text>.

7. Порядку присвоєння кваліфікаційних класів судових експертів працівникам науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України : затв. наказом МЮ України від 30.12.2011 № 3660/5. *Офіційний вісник України*. 2012. № 3. Ст. 105. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0002-12#Text>.

8. Порядок атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2008 р. № 595. *Офіційний вісник України*. 2008. № 49. Ст. 1585. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-2008-%D0%BF#Text>.

9. Порядок ведення державного Реєстру атестованих судових експертів затв. наказом МЮ України від 29.03.2012 № 492/5. *Офіційний вісник України*.

2012. № 27. Ст. 1017. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0484-12#Text>.

10. Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах: Постанова Пленуму Верховного суду України від 30.05.97 № 8. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-97#Text>.

11. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56 – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>.

12. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 28. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>.

13. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 року № 1618-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-41, 42. Ст. 492. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

14. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36, 37. Ст. 446. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

15. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-ВІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10, № 11-12, №13. Ст. 88. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

Література

Основна література

1. Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції : монографія / кол. авт. В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, Г. К. Авдєєва та ін. ; за заг. ред. В. Ю. Шепітька, В. А. Журавля. – Харків: Вид. агенція «Апостіль», 2017. С. 108-144.

2. Криміналістика : підручник у 2 т. Т.1 / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В.А. Журавель та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 456 с.

3. Криміналістичне документознавство : практ. посіб. / В. В. Бірюков, В. В. Коваленко, Т. П. Бірюкова, К. М. Ковальов; За заг. ред. В. В. Бірюкова. Київ: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2007. 332 с.
4. Основи судової експертизи : навч. посіб. для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліф. судового експерта / авт.-уклад. : Л. М. Головченко, А. І. Лозовий та ін. Харків : Право, 2016. 928 с.
5. Пиріг І. В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування: монографія / І. В. Пиріг. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2015. 432 с.
6. Судова експертологія: курс лекцій для слухачів магістратури юридичних вузів / Тертишник В. М., Варава В. В., Сачко О. В. / За заг. ред. д.ю.н, професора В. М. Тертишника. Дніпро: ЛІРА, 2021. 208 с.
7. Судові експертизи в процесуальному праві України: навчальний посібник / за заг. ред. О. Г. Рувіна. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 424 с.
8. Судові експертизи у кримінальному провадженні: навчальний посібник / Тіщенко В.В., Ріпенко А.І., Самойленко О.А. Одеса: Видавничий дім "Гельветика", 2021. 152 с.
9. Особливості підготовки матеріалів для призначення судових експертиз: навчальний посібник для працівників правоохоронних органів / М-во юстиції України, Харків. наук.-дослід. ін-т судов. експертиз ім. М. С. Бокаріуса. Харків : ХНДІСЕ : Промінь, 2018. 180 с.
10. Експертизи у кримінальному провадженні: наук.-практ. посіб. / М. С. Туркот, Н. В. Нестор, А. В. Столітній та ін. Київ: Норма права, 2020. 308 с.

Додаткова література

1. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. : Т. 20 : Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія / Авдєєва Г. К. та ін. ; редкол.: В. Ю. Шепітько (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2018. 951 с.

2. Шерстюк В. М. Судово-експертна діяльність (організаційно-правові та морально-психологічні засади): монографія. Сімферополь: ООО «ДІАЙПГ», 2008. 196 с.
3. Інформаційний збірник з питань правових та організаційних основ судово-експертної діяльності // І.С. Ястреб, А.І Чернявський., Р.М Хажинський. Одеса, 2015. 228 с.
4. Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності: теорія і практика : наук.-практ. зб. Київ : Інтерсервіс. Вип. 6, 2020. 110 с.
5. Методика проведення експертних досліджень літературних творів наукового характеру / НДЦ суд. експертизи з питань інтелект. власності ; за наук. ред. О. В. Скрипнюк. Київ : НДЦСЕ з питань інтелект. власності, 2019. 85 с.
6. Сімакова-Єфремян Е. Б. Комплексні судово-експертні дослідження: теорія і практика: монографія. Харків : Право, 2016. 456 с.
7. Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці, судовій експертизі та юридичній практиці: матер. міжнар. «круглого столу» (м. Харків, 12 груд. 2019 р.) / редкол.: В. Ю. Шепітько (голов. ред.), В. А. Журавель, В. М. Шевчук, Г. К. Авдєєва. Харків : Право, 2019. 164 с.
8. Кофанов А. В. Теорія та практика проведення судово-балістичних досліджень : монографія / А.В. Кофанов, Т.В. Михальчук. Київ: УкрДГРІ, 2015. 274 с.
9. Трасологічні дослідження: курс лекцій / А.В. Кофанов, О.Г. Волошин, О.В. Літвінова. Київ, 2010. 304 с.
10. Особливості підготовки матеріалів при призначенні судово-почеркознавчої експертизи: методичні рекомендації / Т. В. Кузнєцова, С. І. Смірнова - К: Український науково-дослідний інститут спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України, 2019. 38 с.

Інтернет-ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>

2. Офіційний веб-портал Президента України -
<http://www.president.gov.ua>
3. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України -
<http://www.kmu.gov.ua>
4. Офіційний веб-портал Верховного Суду -
https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
5. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України -
<https://minjust.gov.ua/>
6. Національний науковий центр «Інститут судових експертиз імені засл. проф. М. С. Бокаріуса» - <https://www.hniise.gov.ua>
7. Реєстр атестованих судових експертів - <https://rase.minjust.gov.ua>
8. Реєстр методик проведення судових експертиз -
<https://rmpse.minjust.gov.ua>
9. Наукова бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого - <http://library.nlu.edu.ua/>
10. Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого - <http://dspace.nlu.edu.ua/>
11. Електронний репозитарій ДВНЗ Ужгородського національного університету - <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>
12. Автоматизоване робоче місце слідчого «Інсайт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.sledovatel.com.ua](http://www.sledovatel.com.ua).
13. Міністерство внутрішніх справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mvs.gov.ua/uk/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри криміналістики. URL:http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=79:kafedra-kriminalistiki&Itemid=151